

Naši kraji in ljudje

S poti v prestolnico sveta

I. »Jutrovo« potovanje v Pariz na kolonijalno razstavo

»Jutrovo« izletniki na binkošno nedeljo dopoldne na Eifflovem stolpu.

Pariz, 24. maja. Veselih smo se zapustili Ljubljano. Vedeli smo: tam za gorami nam bo po le tošnjem dolgem deževju enkrat zasijalo pravo pomladno sonce. Brzec nas je po nesel skozi gluho noč in svetli dan preko prelestnih pokrajin, da so se nam oči do utrujenosti napadle zemeljskih lepot in da nas je slednjič za teden dni sprejel v svojo sredo ogromni, slavni Pariz.

Imenitna družba se nas je zbrala. Rekli smo že v Ljubljani, čim smo se pred odhodom seznanili, da se ne damo in da bomo vso pot in točno do povratka skup držali. Pa naj pride, kar hoče! Vsako potovanje zahteva namreč precej vzdržnosti in potrpežljivosti. Zato nagradjuje z doživljanjem, izkušnjami in skušnjavami. In ker dobra vera bregove prestavlja, je jasno, da taka složna družba zadovoljno in — bi dejal — zmagovito prestane vožnjo do Pariza.

Ko smo krenili 22. maja zvečer iz Ljubljane, je bil večerni brzovlak izredno napolnjen. Spanja ni bilo mnogo. Toda noči so že kratke in ob prvi zori smo osvojili okna v kupejih in na hodniku vagona, da nam kaj ne ubegne izpred oči. Od Schwarzachja dalje pa nas je proti Švici tirala električna lokomotiva, da smo včasih komaj zajemali sapo. To je zdravo za boleho živčevje in ne škoduje pljučam, ker električna lokomotiva ne bruha ne dima, ne smradu.

Se so tirolske in švicarske planine močno zalizane s snegom, ampak vznožja z idilnimi dolinami, šumečimi rečicami, belimi cestami in sinjimi jezeri so že vse v polni pripravi za letovišarsko sezono. Zeli ob jezeru nas je prvi zadržal, a kaj vse še mnogo lepšega nam je nato nudila pot do Curiha!

V Buchsu smo morali izstopiti iz jugoslovenskega vagona. Ugotovili so vestni obmojni organi, da se osi že hudo žgejo. Ker ni bilo olja pri roki, in ker smo bili veseli, da se nam ni na poti primerila kaka prometna motnja, smo se rade volje preselili v udoben in lep avstrijski vagon. Potem pa je šlo ob solnčnem dnevu proti Curihu, kakor bi nas Švicariji z metlo podili. Prestolejo je Wallensko jezero! Ali vse te sveže nabrane vtise mahoma zabriše vožnja ob Curiškem jezeru. Proga teče vso pot skoro tik ob njem, da se nam daleč, daleč jači perspektiva: prvo ugledamo na mehki, mirni gladini račke in labode, dalje prve sportnike v malih, belih motornih čolnih, še dalje zadaj prve jadrnice in srebrnosvetle parnike.

A vsa očarljiva krasota prostrane pokrajine se nam na nagli vožnji spriti izmika. V Curihu je prekratek postanek, da bi si kolikšak mogli ogledati mesto. Nič škodlo! Ze se nas loteva mrzlica, da čim prej posekamo še pot do Basla in odhitimo dalje in tako v prvi noči uri dosežemo Pariz.

Trudni smo vsi, ker lepa vožnja še bolj utruja, kakor dolgočasna rajza po drema-vih deželah. Po podrugomskem postanku, ko smo na baselskem francoskem kolodvoru urodili vse potrebne obmejne formalnosti in malenkosti, so pred nas grozno dolgi brzovlak upregli orjasko, puhajočo lokomotivo, ki v hitrosti nikakor ne zaostaja za električno. Skozi Alzacijo, preko Belforta in dalje Trovesa je usmerila svojo pot Ravenna... Tišina... Da se nam oči zopet blago odpočijejo. In da malo zadremamo po kupejih. Ali pa pohitimo po okrepčilo v jedilni vagon, ki je brzcu priklenjen za rep in je do njega skoro pot ure hoda...

V temni noči — bilo je okrog 23. — nam je od daleč zasijal Pariz. Ogromen

stožec njegovega nočnega sijaja se je nepremično vzpenjal proti nebu.

— Pariz! Pariz! — je nekdo zapel basovsko partijo iz »Luize«...

In že se je razločnejše izluščil visoki, z nešteti žarnicami razsvetljeni Eifflov stolp...

Drugo »Jutrovo« potovanje v Pariz

na kolonijalno razstavo v dneh 15. do 25. junija

Ljubljana, 28. maja. »Jutrova« družba na prvem družabnem potovanju v Pariz se že nahaja nekaj dni v svetovni prestolnici. Po prvih poročilih, ki smo jih prejeli in ki jih tudi objavljamo na drugem mestu, je družba v dobrem razpoloženju, predvsem pa je dobro in skrbno spravljena in oskrbljena. Program pariskega bivanja pa je izredno pester in nudi toliko novega, zanimivega in privlačnega, da se vtisi vrstijo kar v filmski naglici. Po tem dosedanjem lepem uspehu prvega potovanja namenjava »Jutro« privedi v mesecu juniju drugo, enako družbo na ekskurzijo v Pariz na kolonijalno razstavo, in sicer v dneh od 15. do 25. junija, ako se bo tudi za to potovanje priglasilo primerno število udeležencev.

Program in pogoji druge ekskurzije bodo z majhnimi spremembami približno enaki, kakor je veljalo to za prvo potovanje.

V prihodnjih dneh bomo objavili natančen program in pogoje. Vabimo vse one, ki se nameravajo udeležiti drugega »Jutrova« potovanja v Pariz, naj najkasneje do 8. junija t. l. sporoče svojo obvezno prijavo za to potovanje na »Tajništvo uredništva Jutra« — Ljubljana, Knaflejeva ulica št. 5, ki bo radevolje dalo vsem zainteresiranim vsa potrebna in zaželjena pojasnila. Opozorjamo še sedaj, da mora vsak udeleženec pripraviti veljavni potni list in še eno svojo sliko posebej, ki naj jih tudi pošlje do gornjega roka na navedeni naslov, nakar bomo mi preskrbeli razstavno legitimacijo ter francoski in avstrijski vizum. Stroški za legitimacijo in oba vizuma gredo na breme udeležencev.

Ker je čas kratek, naj se blagovotno in teresenti požurijo s prijavi. »JUTRO«

Velik praznik Triglavskega polka

Spomin na bitko pri Kotah med koroško ofenzivo l. 1919. — Pozdrav

Nj. Vel. kralja — Iščične prireditve

Ljubljana, 28. maja. Vojašnica 40. pešpolka Triglavskega je danes vsa v državnih trobojkah, po dvoriščih in hodnikih pa vlada živahno vrvež. Polk praznuje svojo slavo in je polkovna komanda povabila k tej svečanosti tudi odlične civilne goste. Dopoldne so prispeli ban dr. Marušič, podžupan profesor Evgen Jarc, predsednik višjega deželnega sodišča dr. Rogina, sreski načelnik dr. Andreja, direktor podružnice poštne hranilnice Vidmar, od zbornice za TOI dr. Pless, starosta Jugoslovenske gasilske zveze Josip Turk, starosta ljubljanske sokolske župe dr. Pipenbacher, župni podstarosta br. Milko Krapež, starosta Sokola IV. br. Zebal, policijski direktor Keršovan, direktor podružnice Narodne banke g. Gregorič, zastopnik direktorja državne železnice g. Zupanič, brigadni general Popović, šef štaba Dravske divizije Todor Milčević ter razni drugi oficirji z damami, mnoge narodne dame, predstavniki raznih organizacij, dalje zastopstvo Strelske družine po vodstvom Joce Lipovša, podpredsednik Udruženja rezervnih oficirjev Vargazon, predsednik ljubljanske sekcije Udruženja jugoslov. novinarjev Stanko Virant, zastopnik finančne direkcije g. Spindler, direktor TPD Skubec, zastopnik Rdečega križa dr. Fetič, državni pravobranilec dr. Souvan, zastopnik univerze prof. dr. Hadži v spremstvu ameriškega profesorja dr. Karla Mac Connella, ki je svečanost filmal. Prisotni pa so bili tudi zastopniki še drugih korporacij ter organizacij.

Pred polk, ki je bil postavljen na velikem dvorišču vojašnice, so prinesli ob pol 11. polkovno zastavo, ki jo je sprejel komandant polka polkovnik Cvejič, godba pod vodstvom kapelnika dr. Čerina pa je zaigrala marš »Eto našega kralja«. Polk je to pot prvič nastopil s svojo zastavo. Cerkvene obrede in molitve so opravili za katoliške kurat Josip Cuderman, za muslimane imam Mehmed Ahmedašević, za pravoslavne pa prota Dimitrije Janković. Po

etop, varstvena znamka svetovne metro-pole...

Na kolodvoru nas je čakal veliki avtobus in poleg zastopnika potniške družbe gruča naših studentov in znancev... Kar ročno smo jo ubrali v hotel Charlestown na Montmartru (Boulevard Rochecourant 55) in se spravili po nagli, a okusni večerji k počitku. O preskrbi naj zadostuje le kratka hvala: s sobami in s prehrano smo vsi izredno zadovoljni.

Ze prvi dan bivanja v Parizu — za binkošno nedeljo — smo se dopoldne povzpeli na Eifflov stolp, popoldne pa si ogledali Louvre. Tako obilje, da se nam je nato sijajno prilagel avtomobilski izlet skozi bulejski gaj, prav daleč v predmestje. Nagledali smo se prazničnega vrvenja in zvečer so nas že ščemele oči, ko smo pošetali po bulvarjih pod lučmi velemeta.

Vreme je lepo. Podnevi solnčno, ponoči osvežujoče hladno. Zadelo smo srečno, ker je tudi Pariz imel doslej nekoliko kislo pomlad. Zdalj pa je preroben in so sočno zeleni vsi njegovi parki.

Za drugi dan našega pariskega gostovanja je na vrsti celodnevni ogled kolonijalne razstave, tretji dan pohod z avtobusom po vsem Parizu, nato dalje po programu. Mnogo, mnogo se da ogledati v tako kratkih dneh pod dobrim vodstvom. To imamo. Zdravi smo tudi. In podjetni. Zato si niti ne kalimo zadovolstva s tisto mislijo, ki je žal glavna, da se bomo morali tako kmalu vrniti v Ljubljano. D. R.

Pozor!

Od danes dalje

globoko znižane letne cene

pri vseh predstavah!

Danes ob 4., pol 8. in 9. uri

Richard Tauber-iev

načelnik zvočni film očarljivega petja

Pot k slavi

Krasna, nepozabna vsebina!

Danes ob znižanih cenah!

ELITNI KINO MATICA

Telefon 2124.

Naglo izpopolnjevanje ljubljanskega tramvaja

Ljubljana, 28. maja.

Danes ponoči so pripeli iz Broda na Savi za prvim novim vozom cestne električne železnice, izdelkom Tovarne vagonov d. d. v Ljubljano zopet trije vozovi. V Ljubljani je sprejela vozove, ki nosijo številke 16, 17 in 18, špedicija Rajko Turk, ki je oskrbela že prevoz prvega voza. Vagone z vozovi so zapeljal ponoči na stranjski pomožni tir pred glavno skladišče, kjer so počakali jutro, ko so se lotili dela turkovi delavci, ki so pričeli že ob 7. s popoldne opraviti na tramvajski tir prvi voz. Bilo je treba kakor pri prvem vozu izredno velike previdnosti in so se tudi to pot popolnoma obnesle vse moderne priprave, s katerimi razpolaga špedicija Rajka Turka. Pred vagonom so bile postavljene močne traverze z močnejšimi podstavci, na katere so položili delavci tirnice, nakar so pričeli prvi voz na močno verigo in ga potisnili po tratičah do konca vagona. Dalje so potegnili voz s pomočjo traktorja znamke »Caterpillar«, ki ga je stavila na razpolago družba Harley Davidson Motor-Import. Delavci, ki so postopali skrajno previdno, a obenem korajžno, so nato polagali tirnice še dalje po cesti, dokler niso pririli voza do tira pred kolodvorom. Pri izvaganju prvega voza je bil navzoč sam šef špedicije, prisostvovala pa sta tudi predsednik Maloželeznice družbe g. dr. Petkovič in ravnatelj g. inž. Zenko. Drugi voz je bil pri enakih varnostnih merah spravljen na tirnice okrog 11. dopoldne, tretji voz pa so spravili tja šele popoldne. Kakor prvi voz, ki smo ga dobili v Ljubljano 10. aprila, sta tudi ta dva voza dolga po 9.40 metrov, teža pa po 10.5 ton in imata prostora za okrog 35 oseb. Prav taki bodo tudi ostali vozovi, 6 po številu, ki dospejo v Ljubljano koncem junija.

S podstajico na Bleiweisovi cesti je Maloželeznica družba že popolnoma gotova in so danes že spustili visoko napetost. Poskusi so se popolnoma obnesli in ni bilo absolutno nobenih motenj. Z rednim obratovanjem na progi Selenburgova ulica — Šiška se bo pričelo najbrže že v ponedeljek zjutraj.

V nedeljo 31. t. m. — Igrišče SK ILIRIJE državno prvenstvo

Gradjanski : Ilirija

SK (Zagreb)

7088

Predtekma Gradjanski rez. : Ilirija rez. ob 16. uri.

OB VSAKEM VREMENU

Roparski napad v okolici Mozirja

Celje, 28. maja.

Včeraj je bila v prvih nočnih urah brzovojno obveščena celjska mestna policija od orožniške postaje v Mozirju, da je bil v bližnji okolici izvršen roparski napad na nekega tamošnjega posestnika. Ko se je vračal že v temi po cesti domov, sta ga na samotnem kraju nenadoma napadla dva neznanca moška in z orožjem v roki zahtevala od njega denar. Istočasno sta se ga tudi že dejansko lotila. Napadenec ni izgubil prisotnosti duha in poguma, temveč je v samoobranbi izvel iz žepa nož ter se pričel braniti. Zadel je z nožem enega izmed napadalcev, o katerem domneva po njegovi govorici, da je doma s Primorskega. Kakor meni, ga je zadel v gornji del telesa, v prsa ali hrbet, in sicer zelo močno ter globoko. Napadalec sta nato pobegnila, vendar pa se je posrečilo enega ugotoviti v osebi nekega Alojzija Petrina iz Rečice ob Savinji, dočim je drugi, ranjenec pobegnil. Opozorjajo se vsi zdravniški in bolnični, naj človeka, ki bo skušal iskati zdravniške pomoči zaradi zgoraj opisane poškodbe, izroče najbližjim varnostnim oblastem.

Uboj pri vasovanju

Vasovalec je udaril s cepcem po glavi svojega strica, ki je umrl za posledicami poškodbe

Konjice, 28. maja.

Mladenec Tič Rok iz Podgrada pri Oplotnici se je podal na binkošno nedeljo zvečer k svojemu dekletu in vzel, kakor je izjavil, za primer kakega napada s seboj cepce. Srečal je ponoči na poti nekega moža, ki je Tič brez povišanja v svojo silo udaril s palico po glavi. Kakor se je pozneje dognalo, je bil napadalec Tičev stric, Smogavec Rok. Tič se je po lastni izjavi postal v bran in vrnil Smogavcu udarec s cepcem po glavi, da se je ta takoj zgrudil na tla.

Tič je nato nadaljeval svojo pot. Ker ga je pa vendarle skrbelo, kaj je z onim napadalcem, se je vrnil pogledat na usodno mesto, kjer pa Smogavca ni več našel. Smogavec je prišel k zavesti in odšel domov. Zena mu je doma oprala rano na glavi, nakar se je Smogavec vlegel v posteljo in je nekaj ur nato izdihnil.

Obdukcija umrlega, ki se je vrnila v torek, 26. t. m. je dognala, da je imel Smogavec lobanjo popolnoma razbito. Tičeva Roka so aretirali in izročili v zapore tukajšnjega sodišča, kjer se bo dognalo, ali gre za napad ali za silovnanje.

KULTURNI PREGLED

Velik uspehi Josipa Rjavca v Južni Ameriki

Kakor smo na tem mestu že zabeležili, je naš odlični rojak, operni pevec Josip Rjavac nastopil turnejo po Južni Ameriki. Včeraj smo prejeli iz Buenos Airesa naslednjo slovensko »Zvojavko«:

Rjavac pel včeraj prvič v teatru. Ogromen uspeh. Kritike sijajne.

»Slovenski tednik«.

Brzjavka je bila odposlana dne 27. maja, torej je gosp. Rjavac v torek doživel svoj prvi uspeh v Buenos Airesu, vele mestu, ki je v zadnjih desetletjih postalo važno in resno kulturno središče. V prestolnici Argentine živi tudi močna slovenska kolonija, ki izdaja dobro urejane »Slovenski tednik«. Uspeh gosp. Rjavca pred buenos-airskim izbranim občinstvom bo gotovo koristil tudi interesom naše naselbine in nje kulturni afirmaciji na tej važni točki latinske Amerike.

Preverjeni smo, da bodo enaki uspehi spremljali gosp. Rjavca na vsej njegovi turneji. Podrobno bomo še sporočili, ko prejmemo argentinske liste.

Is mariborskega glasbenega življenja. Pišejo nam: V Dobro zaletu ulogi kralja Ferdinanda iz Montanje je gostoval v opereti »Aleksandrak zelo priljubljeni bivši član

mariborskega gledališča gosp. St. Ivelja. Njegova v podobi, kretanju in petju uravnotežena in skladna priprava pravega opernega kralja je kar najbolj zadovoljila. Glas gosp. Ivelje je pridobil tudi v nižinah na zemeljski širini in blagovestnosti, v višini pa se kar kovanost blesteče izpolje. S cvetočim in ognjevitim priznanjem je občinstvo iskreno pozdravljalo ljubega znanca. — V dvorani »Unionac« je nastopila 20-letna pevka družina donskih kozakov hetmana Platova pod vodstvom zelo muzikalnega dirigenta Nikolaja Kostjukova. Zbor se ponaša s profundiimi basi, dobriimi solisti (bas, bariton, tenor), s čudovito uravnoteženo uspešnostjo v enovito glasbeno celoto, s skrbno pretehtano in izmerjeno dinamiko ter s folklorno zanimivimi plesnimi pesmimi. Ze zaradi številca članov pa ni mogoče misliti, da bi bil mogoč tekmovali s silnim zborom Jarova, še manj pa lahko tekmuje v glasbenem materijalu in podajanju. Koncert žal ni bil dobro obiskan. (A—R K—E).

Prevod iz Zupaničeva. V 35. številki pravega literarnega tednika »Rozpravi Aventinac« je izšel Jar. Zavade prevod pesmi O. Zupaničeva »Ti skrivnostni moji cvet«...

Turneja krakovskega zbora »Echoc« po Jugoslaviji. »Il. Kurjer Codzienny« poroča: Po prizadevanju Poljsko — jugoslovenske lige v Beogradu je bil znameniti poljski pevski zbor »Echoc Krakowski« angažiran za vrsto koncertov, ki se bodo vršili v na-

slednjih mestih: Beograd, Sarajevo, Zagreb, Ljubljana, Split, Mostar, Novi Sad, Dubrovnik, Maribor. Koncertni program te turneje bo obsegal predvsem poljske skladbe, vendar je zbor sprejel tudi nekatera dela iz jugoslovenske glasbene literature. Priprave za turnejo vodi dolgoletni umetniški ravnatelj »Echac« Boleslaw Wallek — Wallewski, eden najboljših poljskih dirigentov, ki si je pridobil zaslug zlasti za moške pevske zore na Poljskem.

Ševčik pojde v Ameriko. Svetovnoznani violinist prof. Ševčik, učitelj Kubelika in drugih znamenitih muzikov, je sprejel službo profesorja na mojstrski šoli National Associated Studio of Music, Boston — New York. Vzlie temu, da je Ševčik že precej v letih, bo zapustil domovino in odpotoval v dolarsko deželo.

Umetnostni spomeniki celjske dekanije. Umetnostno — zgodovinsko društvo v Ljubljani si je zastavilo nalogo, da ugotovi in natančno inventarizira vse umetnostne spomenike na slovenskih tleh. Ker pri starejši umetnosti gre predvsem za cerkveno umetnost, se ti topografski popisi opravljajo večidel po dekanijah. Tako je imenovano društvo izdalo doslej že dve zbirki knjigi: dr. Steleta umetnostno topografsko kamniškega okraja in Maroltovo vrniške dekanije. Kot tretjo knjigo zbore »Umetnostni spomeniki Slovenije« iz Zgodovinsko društvo v Mariboru pravkar izdalo prvi zvezek Maroltovega dela »Dekanija Celje«. Delo je sestavljeno po sistemu prejšnjih knjig in prinaša važan material za naša zgodovinska raziskovanja; je res pravi inventar vsega, kar

more v celjskih cerkvah zanimati umetnostnega zgodovinarja. S to knjigo, ki je izšla v lepi opremi in z mnogimi ilustracijami, je agilno Zgodovinsko društvo razbremenilo Umetnostno — zgodovinsko društvo, obenem pa nadaljuje delo, ki ga je nekoč pričel pokojni dr. Stegensšek. Z vzporednim delovanjem ljubljanskega in mariborskega društva se bo izdajanje umetnostnih monografij znatno pospešilo in naša znanstvena literatura obogatila. Brez dvoma si je ZD naložilo nelahko breme, zato mu naša kulturna javnost dolguje priznanje in vso pomoč. Opozorjamo in ga priporočamo vsem, ki jim je do prospeha naše znanstvene književnosti.

»Napake v slovenskem izrazoslovju.« »Slovenski tisk« je pravkar izdal ponatis prvega dela »Jezikovnega rešeta«, knjigo, ki smo o niji v »Jutru« že pisali. Skoraj hkrati s to publikacijo je izšla še ena, ki je takisto namenjena napakam slovenskega pisanja namreč dr. Rudolfa Andrejke knjižica »Napake v slovenskem izrazoslovju«. Pisec v uvodni besedi dobro opozarja, da je v našem izrazoslovju (frazologiji) še zelo veliko neslovenske navlake in da nam mora biti prvo: »misliti po slovensko, vse drugo nam bo navrženo«. V ta namen je pisec sestavil nekaj slovar napakačno rabljenih, neslovenskih izrazov in sicer po abecedni vrsti nemških fraz, ki so največkrat okužile naš jezik. Čeprav nepopoln, kakor vsako podobno delo pri nas, je ta izrazoslovni slovar ven-

darje prav koristen in že dolgo potreben priročnik, ki ga bo s pridom jemal v roko vsak, kdor piše slovensko. Posebno dobro bo rabil našemu uradnistvu, ki je vajeno nemške uradne frazeologije. Za to knjižico smo dr. Andrejki lahko hvaležni. — Po vsem tem pa zopet obzelenimo, da so takile pravopisni in izrazoslovni slovarčki »brusi in rešeta« za sedaj še tako raztreseni: imajo na mizi kup brošuric, ko pa si v zadržki, potratijo precej časa. Preden najdemo v tej ali oni brošuri pravičen izraz ali obliko. To je zelo neudobno in — če je čas denar — drago, zato pri delu, kjer se človeku mudi, komaj prihaja v poštev. Čas je že, da bi se naša teoretični in praktični jezikoslovci zbrali v jezikovno komisijo, ki bi uredila in izdala velik slovenski pravopis z vsem gradivom, ki je sedaj razmetano po raznih knjižnicah, torej tudi s frazeologijo, s strokovno terminologijo i. t. d. Tako naj bi prišli do avtoritativnih odločitev v raznih dvomljivih primerih in te odločitve naj bi bile obvezne. Dokler ne pridemo tako daleč — in želeli bi da bi se to uresničilo prav kmalu — na seveda pozdravljamo vsak resen poizkus, da se vsaj z delnimi priročniki omeji vse večji nered v slovenskem pisanju.

Čitajte ilustrirano revijo

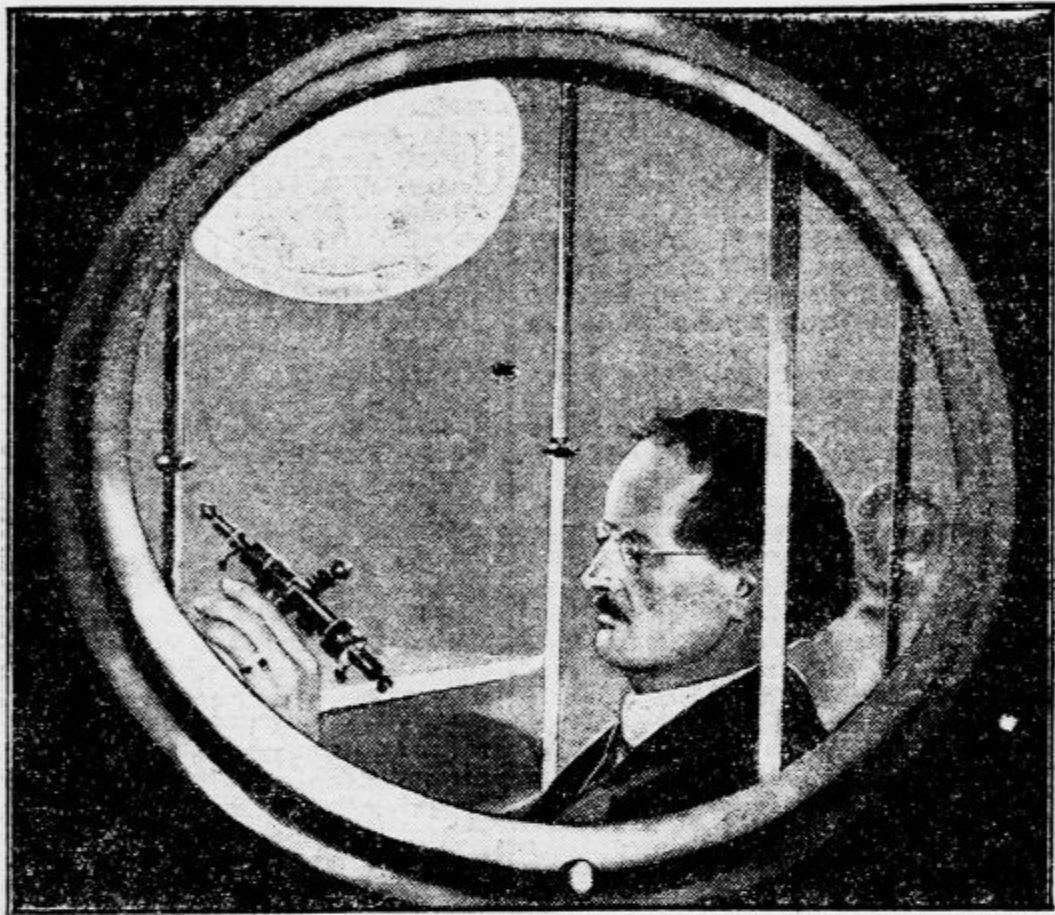
»ŽIVLJENJE IN SVET«

Iz življenja in sveta

Vzlet v stratosfero

Zanimive izjave prof. Piccarda o svojem vratolomnem poskusu

Kakor je naš list poročal že včeraj med brzojavkami, je izvedel bruseljski univ. prof. dr. A. Piccard svoj polet v stratosfero, ki ga je pripravil že lansko jesen. Kakšna usoda je pri tem podvigu doletela drznega znanstvenika in njegovega tovariša Kipferja, poročamo na drugem mestu. Tu priobčujemo zanimiva izjavanja prof. Piccarda, ki je pripravil svoj vzlet z velikim pogumom in zaupanjem, istočasno pa si je bil zvest tveganosti svojega poskusa.

Prof. Piccard v gondoli

Ko sem se odločil, da se dvignem v svojo proučevanja in merjenja kozmičnega žarkovja čim bolj visoko nad zemljo, sem se seveda najprej obrnil na podjetje, od katerega sem pričakoval, da mi zgradi najpripravlnejši in najvarnejši balon. Imel sem srečo, da je izbrano podjetje prav v Augsburgu, ker je to mesto iz zemljepisnih in meteoroloških vidikov prav pripravnost za start.

Za konstrukcijo balona je bil v prvi vrsti merodajen namen višinskega poleta. Ker sem nameraval meriti kozmične žarke v višini, kjer prodira šele desetinsko atmosferne gnote, sem se moral dvigniti do tja, kjer znaša zračni pritisk le še desetinsko pritiska pri tleh in to je v višini 16 kilometrov. To višino sem zračunal še le naknadno in mi je bilo čisto postransko, da predstavlja višinski rekord.

Težave je treba premagati

Jasno je, da balon pri startu ne sme biti docela napolnjen, ker bi bil sicer njegov vzgon desetkrat prevelik. Zaradi tega pa za pritrditev gondole tudi ni bilo mogoče uporabljati običajne mreže, ki je razpeta preko balona, ker bi se ohlajen in naguban plašč zaradi mreže lahko poškodoval. Poskrbeti smo morali, da se je ocesila gondola na posebne pasove, kakor pri privezanju balonih. Za plašč balona smo zbrali preprosto bombažno tkanino najboljšee kakovosti, ki tehtala 55 gramov na kvadratni meter. Za plašč nad nosilnimi pasovi, kjer je tkanina obremenjena z vso težo gondole, smo vzeli nekoliko močnejše blago. Tkanina, ki je zagostena z gumijevimi plastjo najboljšee kakovosti je seveda mnogo lažja od običajnih tkanin, vendar so pa računski pokazali zadostno varnost. Zanimivo je, da se balon nikoli ne strga v zraku, če ni polnilni nastavki zavezani, marveč najraje pri polnjenju s plinom, ali pa pri startu, zaradi nerodnega manipuliranja. Balon je namenjen le za nekaj vzletov. Paziti bo treba, da se nikoli ne zmocni, ker vlaga najbolj oslabi trdnost konstrukcije. Sicer pa se nam zaenkrat od te stvari ni bati nevarnosti, ker je balon gotovo neprimerno bolj varen od običajnih sportnih balonov, ki so prestali že bog ve kakšna nevarja, pa se vendar brez pomisleka uporabljajo še naprej.

V balonu bomo opremljeni s padali, ki mi jih je dala na razpolago belgijska letalska eskadrija.

Končno bi bilo še pripomniti, da za znanstveni polet, ki se mora izvršiti samo v najlepšem vremenu, ne smemo veljati iste norme, kakor pri sportnih letih s potniki. Lahko mi verjamete, da ne nameravam nikesar vratolomnega. Prav nič me ni volja žrtvovati pri tem poskusu življenja, trdno pa upam da bom kos težavnemu položaju.

Svojevrsna kabina

Z vsakim balonom se lahko dvigne vodnik, bodisi sam, bodisi s potnikom do smrtonosne višine, če naglo odvrže preveč balasta pri dobro napolnjenem balonu. Vendar pa pri prevzemu balona od tovarne ni mogoče dobiti nikakih predpisov, kakšni dihalni aparati naj se vzamejo s seboj. Ta reč je popolnoma prepričena vodniku, ki si s tem nalaga dobro mero odgovornosti: zakaj pa bi bil drugače potreben vodnik? Mirno lahko trdim, da sem bil v svojem primeru zelo previden. Ker pri tako nizki temperaturi lahko vsaka dihalna priprava trenutno odpove in ker bom prišel pri nameravanem dvigu v plasti posebno redkega zraka, sem dal zaradi popolne varnosti zgraditi zrakotesno zaprto kabino. Delal bom tedaj lahko v vsakem primeru. Zrak v kabini se z Drägerjevimi aparati nenehoma obnavlja. Tudi če bi mi oba aparata, ki jih vzajem s seboj, hkrati odpovedala, je v skoraj 5 kubičnih metrih prostorni kabini še dovolj zraka za toliko časa, da ju spet spravim v red, oziroma dotle, da se spuščam do višine 5000 metrov, kjer se da za silo dihati brez aparatov. Kabina je bila zanesljivo zračunana in še preskušena na štirikratni nadpritisek. Nedvomno je tako oblažena, zaprta kabina mnogo bolj varna od klasičnega pletenega koša.

Pri startu bom vzel s seboj poleg običajnega balasta še dobršen tovor posebnega balasta za manevriranje, ki ga bom odlagal pred dosegom najvišje točke. To se bo

po vsej priliki zgodilo nekje med višina 13.000 in 16.000 metrov. Pesek, ki se navadno jemlje v ta namen, pa v mojem primeru ne pride v poštev, ker se prepočasno vsipa in bi me tudi prah motil pri merjenju. Voda bi utegnila zmrzniti, vrh tega pa se je bati, da bi se z odtokom večje množine vode preveč znižal zračni pritisk v kabini. Zaradi tega bom vzel kot skrajni balast kakih dvajset kilogramov alkohola. Mislim, da alkohol vobče ne bo padel do tal, ker bo poprej shlapel. Kot ostali balast pa sem sprva nameraval vzeti najfinejšee lovske šibre. Poskus je pokazal, da se ni bati, da bi šibre pri padcu na zemljo koga ranile. Vendar sem se pa končno odločil za še finejši material, ki še lažje in enakomernje odteka skozi izlivke, namreč za tiste najdrobnejše ostanke, ki nastanejo pri vlivanju šiber in se zaradi drobnosti ne dajo naprej porabiti. Iz tega materiala sem pustil presejati najdrobnejši prah, ki v nobenem primeru ne more biti nevaren. Sam sem si pustil vreči iz višine nad petdeset metrov nekaj prgišč tega materiala na glavo in v obraz, ne da bi se mi bilo kaj zgodilo. In če padejo ta svinčena zrnca iz višine 16 tisoč metrov bo prav isto, ker se zrnca že po nekaj metrih padca ustalijo v isti brzini.

Samo v primeru, da bi balon zaneslo v gorovje ali nad kako jezero, se mi zdi, da balast ne bo zadostoval. Če se to pripeti, bo treba žrtvovati nekaj težjih instrumentov. Za vsako tako naključje pa vzamem s seboj tudi še razmeroma lahko vlačilno vrvi iz več vzporednih tenkih konopcev, ki je le na lahko privezana na gondoli. Tako bom v sili lahko odrgel posamezne konopce, za primer pa, da se sami kam zataknejo in odrgajo, pa tudi ne bo posebne škode.

Sleparije z avtomobilskimi nezgodami

Berlinska kriminalna policija je odkrila sleparsko družbo, ki je povzročala umetne avtomobilske nesreče in močno škodovala več zavarovalnih družb. Tri člani sleparske družbe so že prišli, sumijo pa, da s tem še niso prišli na sled vsem krivcem. Dalje se vidi policiji sumljivo, da je prišla na sled tudi družbi ponarejevalcev, ki je postavljala avtomobilske znake ter izdajala dovolila, s katerimi so se prodajali slabi avtomobili nič hudega slučajem kupcem. Višina na ta način izsiljenih vsot cenijo na pol milijona Din.

Nemiri tudi na Švedskem

O priliki protestnega zborovanja levičarskih strank zoper dogodka v Norlandu je prišlo v švedski prestolnici do krvavih spopadov med policijo in demonstranti. Več ljudi je bilo ubitih in ranjenih.

Pisatelj roman

Znani nemški pisatelj Valdemar Bonsels, avtor »Prigod čebulice Maie« (ki jih imamo tudi v slovensčini), »Potovanja v Indijo« in drugih knjig, je doživel pač izreden roman. Več mesecev ga je zasledovala popolnoma nepoznana mlada igralka in mu pretila, da si bo vzela življenje, če je ne bo poročil. Bonsels je naposled zdivjal in zaljubljeni gospodični rezko odpisal, da je srečen v zakonu, ima štiri otroke in nikakor ne misli na ločitev. Drugi dan so našli nesrečno igralko na stopnišču Bonselsove hiše s prerezanimi žilami. Izkrvavala je v bolnici in umrla, a zašepetala pred smrtjo: »Obljuba dolga dela. Zdal se bo prenečal.«

Ta dan so oblegali Bonselsovo stanovanje nešteti ljudje. Pisatelj je izjavil: Verujte, da me je zelo pretresla ta smrt, a vendar noben pisatelj ne more poročiti vseh čitateljskih svojih knjig, ki se zanimajo za njegovo osebnost. Če bi hotel odgovorjati na vsa slična pisma, bi davno moral nastavit posebnega tajnika, ker dobivam dnevno vsakovrstna povabila od »sorodnih duš« ženskega spola.

Einstein, častni doktor

Oxfordska univerza je podelila prof. Albertu Einsteinu častni doktorat

Senzacionalen vzkladni proces na Angleškem

V Angliji se je pred kratkim primeril senzacionalen slučaj, da je vzkladni sodišče razveljavilo smrtno obsodbo in izpustilo obtoženca na svobodo. Zanj je padla takšna sodba 1908.

Topot je sedel na zatožni klopi 52letni zavarovalni agent William Herbert Wallace. Bil je osumljen umora svoje žene. Letos 25. aprila so ga bili obsodili na smrt, potem ko je obramba oporekla policiji, da je na docela protipostaven način vplivala na priče, ki so obremenjevale obtoženca. S tem so dobili porotniki napaden vtis o dejanskem stanju ter obsodili moža na smrt. Ljudstvo pa je bilo od vsega začetka prepričano, da je bil obtoženec obsojen po krivem. Zato je škof v Liverpoolu odredil, naj se molči za obtoženca in za razsvetljenje sodnikov, ki bodo pravdo ponovno obravnavali.

Vzkladni proces je trajal dva dneva. Obtoženec je bil ves blede. Državni pravdnik je v štiri ure trajajočem govoru utemeljeval razsodbo porotnikov, potem je govoril pet ur obtoženec branitelj, ki je pobijal napadne trditve obtoženca in dokazoval nedolžnost svojega klienta. In tako so prišli sodniki do prepričanja, da ne stoji pred njimi zločinec ampak nedolžna žrtev justice. Konec vzkladne obravnave je prinesel veliko senzacijo v trenutku, ko je predsednik sodnega dvora prečital razsodbo, s katero se razveljavlja prvotna sodba in obtoženec popolnoma oprošča s pravico, da lahko nemudoma zapusti ječo.

Ali ste že naročnik slovenske ilustrovane tedenske revije »Življenje in svet«?

Petletnica letalske internacionale

V Parizu se je vršila svečana proslava petletnice obstoja Mednarodne zveze letalcev. Slika kaže (od leve proti desni): Caudos (Francija), de Ramos (Portugalska), lady Bailey (Anglija), Köhl (Nemčija), Wouters (Belgija) in Harmond (ustanovitelj in predsednik zveze).

Umetna megla proti napadom iz zraka

Ob prisotnosti številnih zastopnikov francoske vlade in maršala Petaina so se vršili te dni v okolici mesta Roubaixa z umetno meglo poskusi za obrambo proti napadom iz zraka. Hoteli so dognati, ali se dajo z umetno meglo zakriti tamošnje industrijske naprave tako, da jih sovražnik ne bi mogel opaziti.

V kratkem času je šest priprav za proizvodnjo takšne megle popolnoma prekrilo 6 km široko ozemlje. Megla je ležala 45 minut na zemlji, čeprav je pihal veter z brzino 10 — 15 m na sekundo. »Sovražna« letala res niso mogla ugotoviti, kje bi stala kakšna industrijska naprava, vendar je maršal Petain izjavil, da ne more povedati svojega definitivnega mnenja o uporabnosti tega izuma.

Novi angleški vrhovni komisar v Palestini

Sir Ronald Storrs,

dosedanji guverner na Cipru, je imenovan za vrhovnega komisarja v Palestini.

Moderni Tarzan

Profesor W. N. Kellog, ki predava eksperimentalno psihologijo na univerzi v Indijani, hoče podvzeti interesanten poskus počlovečenja opice, ki jo hoče vzgojiti natanko tako kakor otroka iz imovite družine. Čeprav goslej niso mogli nobene opice pripraviti do tega, da bi govorila, menil prof. Kellog, da se to ni posrečilo za to, ker niso z opicami ravnali človeško. Eksperimentator bo mlado opico takoj po rojstvu izločil iz živalske družbe. Opico, ki jo hoče napraviti za »človeka«, bo profesor takoj dal prinesiti v otroško sobico, kjer jo bo vzgajal po metodi moderne pedagogike. Mladič bo dobil tudi guvernanta, ki ga bo vozila okrog v elegantnem otroškem vozičku. Ko bo opica nekoliko odrasla, se bo igrala samo z otroki enake starosti. Tako se nadeja prof. Kellog, da se bo žival počlovečila in se tudi naučila človeške govorice.

Trinajsti ženin gospodične Carron

Pariški listi poročajo, da se je v Parizu pravkar zaročila gospodična Carron, ki bi zaslužila pridevek »večna nevesta«. Imela je namreč doslej 13 ženinov. Vsak od njih jo je hotel imeti za ženo, vsakogar pa je pokosila smrt, preden je stopil z njo pred altar.

Pri zaročenec nesrečne neveste je bil neki angleški častnik. Nevesta ga je negovala v pariški bolnici. Srečno je ušel z življenjem iz vseh bitk, ko pa je nekot kot rekonvalescent čistil revolver, se mu je sprožil petelin in krogla ga je smrtonosno varno ranila. Kmalu nato se je Carronova zaročila z nekim francoskim oficirjem. Tudi on ni imel sreče. Pri obstreljevanju Pariza z nemškimi dolgotrajnim topom ga je pogodil izstrelak in ga ubil. Nato se je Carronova zaročila z nekim Rusom. Služil je v Wranglovi vojski in je padel na Krimu. Četrtega ženina so poročili, peti se je pri zaročki tako napol, da je padel po stopnicah in se ubil, šesti je postal žrtev železniške nesreče, sedmi se je ustrlel iz obupa nad svojo nevesto. Osmega je pobrela hripa, deveti se je ponorečil z avtomobilom, desetega je ustrlel neki ropar, enajstega je povzročila podzemna železnica, dvajseti je umrl med shujševalno kuro, ker mu je opešalo srce.

Serum zoper revmatizem

Uspešni poskusi ameriškega zdravnika prof. Clawsona zbujajo upanje, da se bo v kratkem našlo zelo učinkovito cepilno sredstvo proti revmatizmu. Cepivo bodo pripravljali iz povzročitelja revme, ki mu pravijo po latinsko Streptococcus viridans. Sredstvo pa se ne bo pacientom vbrizgavalo pod kožo, marveč vranost v kri.

Doživljaj mlade Belgijke v Italiji

Mlada Belgijka Grandmoulin je pred kratkim na voznji iz Nice v Leysin izstopila na italijanskem ozemlju ter pri tej priliki obiskala neko bolno prijateljico v Stresli. Iz hotela Regina Palace, kjer je stanovala prijateljica, je pisala nekaj nedolžnih razglednic ter jih oddala vratarju s prošnjo, naj jih odpošlje. Toda stvar ni bila tako enostavna, kajti ena razglednica je bila naslovljena na gospo Antonino Nitti v Parizu, druga pa na dr. Giuseppeja Nitti v Buenos Airesu. Zaradi teh dveh razglednic so se nenadoma stresli temelji države.

Vratar je vprašal damo, če zna dovolj jeze za bivanje v Italiji. Odgovorila mu je, da ga nima in ga tudi ne potrebuje, ker ne bo v Italiji več nego 18 ur. Ko se je Grandmoulin vrnila s sprehoda, je slišala, kako telefonira vratar besedilo njenih razglednic. Pri odhodu na postaji v Stresli sta se dami predstavila dva milicnika. Odkazala sta nosilcu njene prijateljice poseben oddelek. Pri reviziji potnih listov so ji odvzeli dokument in v Domodossoli so preverjali vso njeno prtljago. Vsak kos so posebej pregledali in potem spustili v kupa žensko, ki so jo preiskali od temena do nog. Preden je vlak odšel s postaje, se je policijski komisar prišel opravičiti. Toda Belgijka mu je ponosno odgovorila: »Takšnih reči smo vajeni. Naša dežela je bila dva in petdeset mesecev zasedena po tujih četah.«

Pojdi v samostan, Ofelija!

Operetna primadona Dorothy Knapp v Newyorku je naznanila svetu, da namerava vstopiti v neki mehiški samostan. No, če bo to res, se bo morala »Ofelija« pač zadovoljiti z obleko, ki ji je zdaj tako nadežna!

V laboratoriju zgorel

Iz Filadelfije poročajo: Chase Vawter, mož, ki je napravil v radiotelegrafski stroki nad 200 iznajdb, je učakal v svojem poklicu nenadano smrt zaradi eksplozije. Izumiteljeva žena, ki je bila v njegovi bližini, je bila pri tej priliki močno ožgana na rokah. Skušala je namreč rešiti moža z odejo, v katero ga je zavila, pri tem pa je sama dobila resne poškodbe.

Vsak dan ena

»Ah, kako lepo, nekdo je postavil snežnega moža pred trgovino!«
»Za božjo voljo, to je vendar moj mož! Reče je čakal pred vrati, ko sem nakupovala!«

